

МІНІСТЕРСТВО ЕКОЛОГІЇ ТА ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ УКРАЇНИ
(Мінприроди України)

вул. Митрополита Василя Липківського, 35, Київ, 03035; тел.: (044) 206-31-00, (044) 206-31-64;
факс: (044) 206-31-07; E-mail: secretar@menr.gov.ua; Код ЄДРПОУ 37552996

№ _____
на № 11/10-2650 від 15.07.2016

Голові
Верховної Ради України
Парубію А.В.

Про забруднення річки Остер

Шановний Андрію Володимировичу!

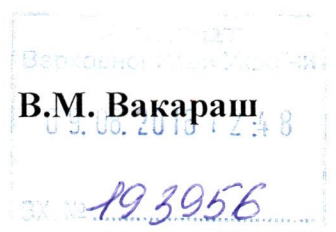
У відповідності до вимог Закону України «Про центральні органи виконавчої влади», постанови Кабінету Міністрів України від 21.01.2015 № 32 «Про затвердження Положення про Міністерство екології та природних ресурсів України» та інших нормативно-правових актів Мінприроди доручило керівнику Державної екологічної інспекції України розглянути запит народного депутата України Львовочкіна С.В. від 12.07.2016 № 171/12-з, оголошеного на засіданні Верховної Ради України 15 липня 2016 року та адресованого Прем'єр-міністру України, підготувати та надати відповідь Мінприроди про порядок розгляду і вжиті заходи та напрацьовані пропозиції щодо вирішення визначених у запиті проблем.

Керівництво Державної екологічної інспекції України на виконання доручення в межах повноважень підготувало відповідь, що додається.

Додаток: відповідь про порядок розгляду, вжиті заходи та напрацьовані пропозиції щодо вирішення визначених у запиті проблем на 4 арк.
в 1 екз.

З повагою

**Заступник Міністра –
керівник апарату**

Мінприроди
№5/3-37/7378-16 від 04.08.2016

Інформація щодо стану річки Остер

На виконання доручень Кабінету Міністрів України від 15.07.2016 № 25463/1/1-16 та Міністерства екології та природних ресурсів України від 15.07.2016 № 1619/2-3/16 наданих відповідно до звернення народного депутата України Львовичкіна С.В. від 11.07.2016 № 171/11, Державна екологічна інспекція України як центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів, визначені у зверненні питання, розглянула та інформує.

Територіальним органом Державної екологічної інспекції України Державною екологічною інспекцією у Чернігівській області 22-23 червня 2016 року отримана інформація про забруднення води в річці Остер на території Ніжинського та Носівського району Чернігівської області, а саме: про зміну кольору води та наявність стороннього зловонного запаху.

За результатами інструментально-лабораторного контролю Держекоінспекції у Чернігівській області виявлено зниження вмісту розчиненого кисню до 1 - 1.5 мг/дм³ при нормі 6 мг/дм³. Встановлене перевищення по вмісту азоту амонійного - в 2-3 рази, по залізу загальному 6-10 рази, по органічним речовинам за ХСК в 3-4 рази.

За результатами обстеження місць ймовірних скидів підприємств несанкціонованих скидів або врізок не зафіксовано.

Перевіркою встановлено, що внаслідок тривалих злив відбулося підвищення рівня ґрунтових та поверхневих вод. Враховуючи, що зазначена водойма протікає серед заболоченої місцевості разом з атмосферними опадами по рельєфу місцевості до річки потрапляє болотна вода з рештками рослинного детриту та надходять зливові води з сільськогосподарських угідь. Зазначені зливові води характеризуються низьким вмістом розчиненого кисню та підвищеними концентраціями по фосфатній та азотній групах.

Ситуація ускладнюється процесами «цвітіння», які інтенсифікують при настанні спекотного періоду і пов'язані з розвитком синьозелених водоростей, при відмиранні яких виникає кисневий дефіцит та утворюються токсини.

Щодо появи на поверхні води плям рудого кольору, відмерлих решток субстрату, то вони носять природний характер і повторюються періодично з настанням теплого періоду. Їх причиною є розвиток та інтенсивний фотосинтез нитчастих водоростей у водоймах, особливо у у прибережній зоні чи мілководних затоках. Це явище має назву «пінистий детрит» і є частиною процесів самоочищення водойми.

Значне підвищення температури навколишнього середовища спричинило підвищення температури води у водоймах, в «застійних» місцях температура води піднімалася вище позначки 30⁰ С, що на фоні низького вмісту кисню викликало інтенсивні процеси гниття. Вищезазначені фактори сприяли виникненню заморних явищ з подальшою загибеллю водних живих ресурсів.

Станом на 01.07.2016 аналогічна ситуація повторилася на р. Остер на території Козелецького району Чернігівської області в межах населених пунктів с. Гламазди, с. Данівка, та смт. Козелець. По всіх створах спостереження фіксувалось

зниження вмісту розчиненого кисню до показника 1- 3 мг/дм³ при нормованому показнику 6 мг/дм³. Встановлено незначні перевищення вмісту

органічних речовин за ХСК, азоту амонійному - в 1,5-2 рази, залізу загальному до 13 разів у порівнянні з ГДК для водойм рибогосподарського призначення.

З метою встановлення причин змін водного об'єкту державними інспекторами з охорони навколишнього природного середовища Чернігівської області проведено обстеження русла річки Остер та відбір проб води на території Ніжинського, Носівського та Козелецького районів Чернігівської області. При візуальному обстеженні русла річки джерел несанкціонованих скидів забруднюючих речовин до водного об'єкту не встановлено.

В результаті проведених гідрохімічних досліджень спостерігається збільшення вмісту заліза загального, фосфатів, а в деяких пробах азоту амонійного та показника хімічного споживання кисню, який свідчить про наявність органічного забруднення.

Станом на 4 липня 2016 року за результатами лабораторно-інструментального контролю проб води, відібраних на річці Остер поблизу с. Гламазди та смт. Козелець Козелецького району, зафіксовано критичне зниження вмісту розчинного кисню - менше 1,0 мг О₂/дм³ при нормі - 6,0 мг О₂/дм³ для водойм рибогосподарського призначення. Також фіксуються перевищення по вмісту азоту амонійного в 3 рази, по вмісту фосфатів в 2 рази, а також незначні перевищення вмісту органічних речовин за хімічним споживанням кисню.

Результати гідрохімічних аналізів проб води річки Остер в межах м. Ніжин відібраних 03-04 липня 2016 року свідчать про те, що кисневий режим водойми стабілізувався і вміст інших показників наблизився до нормативів гранично - допустимих концентрацій для водойм рибогосподарського призначення.

У ході рейдових обстежень 05.07.2016 ділянки річки Остер біля с. Гламазди, в межах смт. Козелець, а також для оцінки впливу вод річки Остер на стан води річки Десна, відібрані проби в створах річки Десна вище та нижче впадіння річки Остер. При візуальному обстеженні зафіксовано, що річкова вода має чорне забарвлення з наявним затхлим запахом характерним для процесів гниття. За даними експрес-визначень вмісту розчиненого кисню по річці Остер біля с. Гламазди та в смт. Козелець дійсно зафіксовано низький вміст розчиненого кисню, що склав 0,9-1,0 мг О₂/дм³ при нормі - 6,0 мг О₂/дм³ для водойм рибогосподарського призначення.

По мірі наближення річки Остер до місця впадіння в річку Десна - вода має коричневе забарвлення, гнилісний запах відсутній, а вміст розчиненого кисню в межах норми (7,6 мг О₂/дм³).

За результатами проведених гідрохімічних аналізів проб води річки Остер відібраних 5 - 7 липня 2016 року фіксувались перевищення нормативів ГДК для водойм рибогосподарського призначення вмісту забруднюючих речовин по фосфатах в 3-4 рази, азоту амонійному в 3 рази, нітритах в 2-3 рази, заліза загального в 10-13 разів, а також незначні перевищення вмісту органічних речовин за хімічним споживанням кисню.

Негативного впливу вод річки Остер на річку Десна не зафіксовано.

Спостереження та кризовий моніторинг тривають.

На виконання доручення Міністерства екології та природних ресурсів України від 13.07.2016 № 44/1-д про перевірку екологічної ситуації на р. Остер у межах Чернігівської області Державна екологічна інспекція України в межах компетенції повідомляє.

За дорученням Голови Державної екологічної інспекції України № 45 від 18.07.2016 Державною екологічною інспекцією у Чернігівській області спільно з представниками Департаменту охорони природних ресурсів Мінприроди України, Державного агентства водних ресурсів України та Деснянського басейнового управління водних ресурсів проведено обстеження русла р. Остер в межах Ніжинського, Носівського та Козелецького районів Чернігівської області до впадіння в р. Десну.

Під час обстеження спеціалістами Держекоінспекції у Чернігівській області здійснено відбір проб води з р. Остер для проведення інструментально-лабораторних вимірювань.

За результатами інструментально-лабораторних вимірювань зафіксовано низький вміст розчиненого кисню $2-5 \text{ мг/О}_2 \text{ дм}^3$ при нормованому показнику $4 \text{ мг/О}_2 \text{ дм}^3$. Встановлено незначні перевищення вмісту органічних речовин за ХСК, азоту амонійного - в 1,5-2 рази, фосфатів - в 1,5 рази, заліза загального в 1,5-2 рази у порівнянні з ГДК для водойм рибогосподарського призначення.

Представниками Державного агентства водних ресурсів України відібрані зразки донних відкладів.

При візуальному обстеженні русла р. Остер джерел несанкціонованих скидів забруднюючих речовин до водного об'єкту не встановлено.

За результатами останніх досліджень проб річкової води фіксується зниження вмісту розчиненого кисню в порівнянні з результатами попереднього тижня де фіксувалось поступове його підвищення.

Ймовірними причинами забруднення води в р. Остер є можливе протікання природних процесів, а саме:

попереднє тривале проходження злив, яке призвело до підвищення рівня ґрунтових та поверхневих вод. Зазначена водойма протікає серед заболоченої місцевості, разом з атмосферними опадами по рельєфу місцевості до річки потрапляє болотна вода з рештками рослинного детриту та надходять змиви з сільськогосподарських угідь, що характеризується низьким вмістом розчиненого кисню та підвищенням концентраціями по фосфатній та азотній групах;

значне зростання температури навколишнього середовища спричинило підвищення температури води у водоймах, в так званих «застійних» місцях температура води піднімалася вище позначки 30°C , що на фоні низького вмісту кисню викликало інтенсивні процеси гниття;

інтенсивне проходження процесів «цвітіння» води, які інтенсифікуються при настанні спекотного періоду і пов'язані з розвитком синьо-зелених водоростей, при відмиранні яких виникає кисневий дефіцит, погіршення гідрохімічного складу та збільшення кольоровості води.

Плями рудого кольору на поверхні води, відмерлі рештки субстрату мають природний характер і повторюються періодично з настанням теплого періоду. Їх причиною є розвиток та інтенсивний фотосинтез нитчастих водоростей у водоймах, особливо у прибережній зоні чи мілководних затоках. Це явище має назву «пінистий детрит» і є частиною процесів самоочищення водойми.

Вищезазначені фактори посприяли виникненню заморних явищ з подальшою загибеллю живих водних ресурсів.

Кризовий моніторинг вод р. Остер триває до періоду нормалізації гідрохімічних показників води та приведення річки Остер до природного стану.

Держекоінспекцією у Чернігівській області забезпечується участь в роботі обласних комісій по обстеженню р. Остер та ліквідації наслідків її забруднення, а також надаються пропозиції щодо розробки плану заходів щодо запобігання погіршенню стану водойм області який розробляється Чернігівською обласною державною адміністрацією.

Одним з головних питань на шляху оздоровлення р.Остер є покращення її гідрологічного режиму. Першочергового виконання потребують наступні заходи:

- виконання розчистки русла річки;
- влаштування прибережних захисних смуг і водоохоронних зон та винесення їх в натуру;
- укріплення берегів;
- заборона розорювання земельних ділянок під городи в заплавах річки;
- виконання робіт із залуження територій заплав;
- вирішення питання з відводом зливових вод та їх попередньою очисткою на територіях населених пунктів, які розташовані на берегах р. Остер особливо у м. Ніжин та смт. Козелець.

Принагідно повідомляємо, що Держекоінспекцію у Чернігівській області зобов'язано у планах заходів державного нагляду (контролю) за дотриманням вимог природоохоронного законодавства передбачити та провести перевірки:

додержання режиму використання територій водоохоронних зон та прибережних захисних смуг в басейні річки Остер;

додержання місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування вимог природоохоронного законодавства при прийнятті рішень щодо виділення земельних ділянок на землях водного фонду в басейні річки Остер;

додержання вимог природоохоронного законодавства у сфері поводження з відходами в басейні річки Остер;

додержання вимог природоохоронного законодавства підприємствами-забруднювачами водних ресурсів в басейні річки Остер.

Голова Держекоінспекції України

А.М. Заїка